

DRUŽBA, 4. razred

UČNA TEMA: Otrokovе pravice

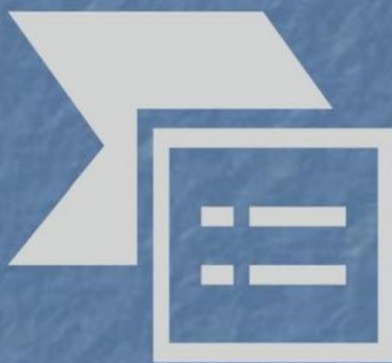
Cilji

- poznati svoje pravice in dolžnosti,
- razumeti njihov pomen in nujnost,
- seznaniti se z življenjem brez pravic.

POTEK URE

1. VSI OTROCI NA SVETU z rojstvom pridobijo določene pravice.

Vsi otroci imajo pravice

Pravica pravic je pravica živeti,
biti otrok, za srečo rojen,
tata in mamo ob sebi imeti
in jima padati veselo v objem.

Lepa pravica je teči po trati
in ne biti kot trava teptan,
učiti se brati in biti med brati
enakovreden in spoštovan.

Rasti kot rastejo jelke in bori,
poslušati pesmi, ne pokov granat,
in potem enkrat ob majniški zori
reči nekemu: Imam te rad!

In še: biti duša v svetu brez duše,
majhna svetloba sredi velike teme,
ali vsaj kaplja v obdobju suše,
ne biti nihče, a otrok, ki je vse.

Tone Pavček

2. https://www.youtube.com/watch?v=cN0p_ltpCNI

3. Leta 1989 je 190 različnih držav ob podpisu Konvencije o človekovih pravicah zagotovilo, da bodo poskrbele za zaščito pravic otrok.

- V Konvenciji o otrokovih pravicah so zapisane osnovne pravice otrok. Te pravice naj bi imeli vsi otroci na svetu, ne glede na **raso, barvo kože, spol, jezik, veroizpoved in politično ali drugo prepričanje.**

4. KAKŠNE PRAVICE IMATE OTROCI?

OTROCI IMATE PRAVICO DO IMENA.

Ko se otrok rodi, njegovo ime, priimek, datum rojstva, imena staršev in državljanstvo zapišejo v rojstni list.

Državljeni Slovenije imamo slovensko državljanstvo.

OTROCI IMATE PRAVICO DO DRUŽINE.

Vsak otrok ima pravico živeti s svojimi starši.

Otrokom, ki ne morejo živeti s svojimi starši, moramo poiskati ljudi, ki bodo zanje skrbeli.

Če starša živita ločeno, potem ima otrok pravico, da ima stike tudi s tistim staršem, pri katerem ne živi.

OTROCI IMATE PRAVICO, DA POVESTE, KAJ
MISLITE.

Ljudje smo si različni in ne razmišljamo vsi enako.

Vsi imamo pravico, da povemo svoje mnenje.

Tudi vsak otrok ima pravico, da pove tisto, kar misli,
pri tem pa **ne sme lagati ali žaliti.**

OTROCI IMATE PRAVICO DO IGRE IN
PRIJATELJEV.

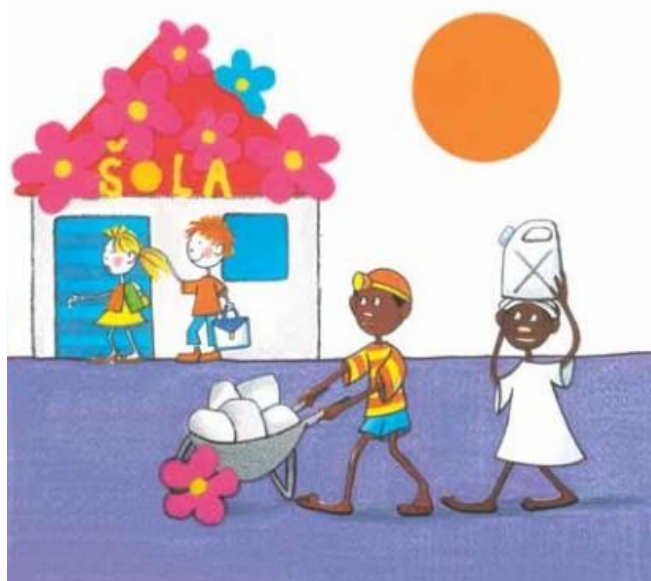
Otrok si sam izbere svojo družbo.

Otroci imajo pravico, da si odpočijejo po napornem delu ali učenju, saj je počitek pomemben za zdravje in dobro počutje.

V prostem času lahko počivamo, se ukvarjamo s športom, počnemo stvari, ki so nam všeč.

Nihče nima pravice, da otrokom vsiljuje svoje mnenje o tem, s kom naj preživljajo prosti čas.

OTROCI IMATE PRAVICO, DA NE OPRAVLJATE DELA, KI JE ZA VAS PRETEŽKO.

<https://www.youtube.com/watch?v=SzsvBymUmtU>

<https://www.youtube.com/watch?v=LnrYffjmLE>

<https://www.youtube.com/watch?v=6cu7oDIHA1Y>

Po podatkih UNICEF-a je več kot 150 milijonov otrok po svetu oziroma vsak šesti otrok med 5. in 14. letom podvržen izkoriščanju.

Otroci opravljajo nevarna dela, s čimer sta ogrožena njihova zdravje in razvoj, odvzeta pa jim je pravica do igre in izobraževanja.

Zasužnjeni in prisilno zaposleni otroci v večini postanejo žrtve zlorab, nasilja, prostitucije, preprodaje in drugih kriminalnih dejanj.

Najpogostejšo obliko otroškega dela predstavlja delo otrok na kmetijah in plantažah, kjer deklice opravljajo pretežno gospodinjska dela, dečki pa težka fizična dela na polju. Otroci so na kmetijah izpostavljeni visokim temperaturam, prenašanju težkih bremen in škodljivem vplivu pesticidov.

OTROCI IMATE PRAVICO, DA HODITE V ŠOLO.

Ta pravica otrokom omogoča, da pridejo do poklica in znanja, ki jim bosta omogočila dostojno življenje.

OTROCI IMATE PRAVICO DO IZOBRAZBE, DA SE ŠOLATE, DA BERETE KNJIGE ...

OTROCI IMATE PRAVICO DO VARNOSTI.

Odrasli morajo otroke varovati pred kakršnikoli nasiljem.

Kadar si v stiski, poišči pomoč pri starših, učiteljih ali drugih ljudeh, ki jim zaupaš. Lahko pa telefoniraš na brezplačni telefon za otroke in mladostnike (TOM: 080-1234).

**OTROCI IMATE PRAVICO DO ZDRAVE HRANE
IN ČISTE PITNE VODE.**

Odrasli v družini poskrbijo, da imajo otroci primerno hrano, obleko in zdravo okolje.

Otroci imajo pravico, da gredo k zdravniku in zobozdravniku, kadar potrebujejo zdravniško pomoč.

OTROCI IMATE PRAVICO DO ŽIVLJENJA V
ČISTEM OKOLJU.

OTROCI IMATE PRAVICO, DA DOBITE
USTREZNO ZDRAVSTVENO SKRB IN NEGO.

OTROCI BREZ DRUŽINE IN OTROCI S POSEBNIMI
POTREBAMI IMAJO PRAVICO DO POSEBNE
POMOČI.

Otroci, ki so duševno, telesno ali vedenjsko
prizadeti, ne zmorejo istega kot zdravi. Zato
potrebujejo našo podporo, pomoč in
razumevanje. Tudi oni imajo pravico do šolanja
in razvoja svojih sposobnosti.

OTROCI IMATE PRAVICO, DA GOVORITE JEZIK
SVOJIH STARŠEV.

VSI OTROCI IMATE PRAVICO, DA VAS
VZGAJAJO VAŠI STARŠI, ČE JE LE TO MOGOČE.

Tudi drugi otroci imajo enake pravice kot ti. S svojim ravnanjem ne smeš drugim kratiti njihovih pravic.

Tvoja dolžnost je da:

- se učiš in drugih ne motiš pri učenju;
- spoštuješ lastnino drugih;
- spoštuješ imena drugih;
- o vsakem nasilju, ki se dogaja tebi ali drugemu obvestiš odraslo osebo, ki ji zaupaš;

Imamo pravice, te pa prinašajo tudi dolžnosti.

<https://www.youtube.com/watch?v=6cu7oDIHA1Y>

DOLŽNOST, DA HODIŠ V ŠOLO IN OPRAVIŠ SVOJE OBVEZNOSTI

DOLŽNOST, DA POMAGAŠ V GOSPODINJSTVU

DOLŽNOST, DA GREŠ SPAT OB PRAVEM ČASU

DOLŽNOST, DA POMAGAŠ NEMOČNIM ŽIVALIM IN LJUDEM

DOLŽNOST, DA STAREJŠIM ODPSTOPIŠ NA PRIMER SEDEŽ NA AVTOBUSU

DOLŽNOST, DA SKRBIŠ ZA NARAVO

DOLŽNOST, DA IZKLJUČIŠ TELEFON, RAČUNALNIK ALI TELEVIZIJO, KO TI TAKO NAROČIJO STARŠI

DOLŽNOST DA MAMI ALI OČETU POMAGAŠ
ODNESTI STVARI IZ TRGOVINE ...

NALOGA

DOGOVORI SE DOMA S STARŠI, KAKO JIM LAHKO POMAGAŠ.

SKUPAJ SE DOGOVORITE ZA ENO OPRAVILO, KI GA BOŠ OPRAVLJAL
VSAK DAN V TEM TEDNU.

V NASLEDNJEM TEDNU PA SE LAHKO DOGOVORITE ZA DRUGO
OPRAVILO.

POVZETEK

POTREBE

Vsak otrok potrebuje hrano, vodo, dom in ljubezen staršev.

**Vsak otrok ima pravico do ljubezni
in varnosti!**

Vsak otrok ima pravico do hrane!

PRAVICE

Vsi ljudje imamo enake pravice. To so pravice do družine, igre, šole, varnosti ...

**Vsak otrok ima pravico
do igre!**

**Vsak otrok ima pravico
do zdravstvene nege!**

**Vsak otrok ima pravico
do učenja!**

DOLŽNOSTI

Poleg pravic imamo tudi dolžnosti. Naša dolžnost je, da hodimo v šolo, se učimo, sodelujemo, pišemo naloge, smo spoštljivi, pomagamo pri šolskih in domačih opravilih. Naša dolžnost je tudi, da skrbimo za svoje zdravje, dobro počutje in da skrbimo za druge.

ODGOVORNOSTI

Odgovorni smo takrat, ko neko nalogo ali obveznost opravimo pravočasno in dobro.

- *Katere so tvoje dolžnosti?
Zapiši v zvezek.*

KRATENJE OTROKOVIH PRAVIC

Ponekod po svetu in tudi pri nas so otrokom kratene njihove pravice do šolanja, igre, zdrave prehrane, varnega doma ...

- *Ali si že kdaj doživel krivico ali slišal, da se komu dogaja?*

Moje pravice in dolžnosti

Ljudje smo radi skupaj, v skupnosti. In to ne v kakršnikoli skupnosti, pač pa v skupnosti, v kateri vladajo **dobri medsebojni odnosi** in **sodelovanje**. Dobre medsebojne odnose lahko ustvarjamo samo, če spoštujemo potrebe, želje, **pravice** in **dolžnosti** vsakega posameznika. Za dobre medsebojne odnose velja zlato pravilo: Vse, kar hočete, da bi ljudje vam storili, tudi vi storite njim.

Ne glede na to, kje smo rojeni, katere vere smo, kakšne barve kožo imamo itd., imamo **vsiljudje enake pravice**. **Pravica** je nekaj, kar nam pripada. Pravica je na primer, da nas drugi sprejmejo takšne, kakršni smo. Zato, da lahko uveljavljamo svoje pravice, pa moramo najprej izpolniti svoje dolžnosti.

Dobri medsebojni odnosi in sodelovanje so temelj vsake skupnosti. Tudi skupnosti, ki jim pravimo razred. Zasmehovanje in obtoževanje ne sodita med dobre medsebojne odnose.

Naša dolžnost je, da tudi mi sprejmemo druge takšne, kakršni so. Naša pravica in dolžnost je, da obiskujemo pouk in da opravimo šolske obveznosti ter da se učimo. **Naša pravica je, da z nami vsi ravnajo spoštljivo**, da se nihče ne izživlja nad nami s pretepanjem in grožnjami. Naša dolžnost pa je, da se tudi mi **spoštljivo vedemo do drugih**, da **pomagamo** pri domačih opravilih, pozdravljamo, pomagamo drugim v nesreči itd.

Dejavnost

Razmisli in pripoveduj o kršenju otrokovih pravic: ali ga zaznavaš v šoli, na dvorišču, med prijatelji itd.? Katere otrokove pravice so kršene? Kako to vidiš? Kako ukrepaš ob tem?

Vprašanja za ponovitev

1. V katerih življenjskih vlogah si že bil/-a?
2. V katerih življenjskih vlogah še boš?
3. Naštej nekaj svojih dolžnosti in nekaj dolžnosti svojih staršev.
4. Katere dolžnosti ima šola?
5. Katere življenjske vloge se veseliš? Se mogoče katere bojiš?

Izvedel/-a sem

- V življenju ima vsak od nas določene vloge. Vsaka vloga od nas zahteva ravnanje, ki je v skladu z družbenimi pravili in pričakovanji.
- Vsi imamo določene pravice in dolžnosti. Naša dolžnost je, da spoštujemo pravice drugih. Naša pravica pa je, da drugi spoštujejo naše pravice.